

N:o 1.

Ank. till Riksd. Kansli den 25 Febr. 1881, kl. 2 e. m.

Konstitutions-Utskottets Memorial, angående bestämmande af det Utskott, som bör behandla motion om ändring i Kongl. Kungörelsen den 30 December 1863 rörande kostnadsersättning till militäre, civile och ecklesiastike tjenstemän för en del resor inom tjänstgöringsdistrikten.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion, N:o 26, har Herr Johan Anderson föreslagit, att Riksdagen ville för sin del besluta den förändring i § 4 mom. 2 af ofvannämnda Kongl. kungörelse, »att derest nödvändigheten fordrar, att presterligt ombud skall vid syner och ekonomiska förrättningar tillstädskomma, reseersättningen tages ur den så kallade lönerogleringsfonden».

Sedan denna motion blifvit af Andra Kammaren hänvisad till Stats-Utskottet, men bemälda Utskott, enligt hvad dess Memorial N:o 2 gifver vid handen, enär den i motionen omhandlade fråga icke kunde anses innefattas bland de ärenden, hvilkas handläggning jemlikt § 39 i Riksdagsordningen tillkomme Stats-Utskottet, hemställt, att motionen finge till Andra Kammaren återlemnas, så hafva Kamrarne, på sätt Konstitutions-Utskottet tillhandakomna protokollsutdrag för den 8 innevarande månad utvisa, fattat skiljaktiga beslut i fråga om det Utskott, till hvilket motionen bör hänvisas, i det Första Kammaren förklarar den skola behandlas af Stats-Utskottet, hvaremot Andra Kammaren öfverlemnat densamma till dess Tillfälliga Utskott N:o 4; och då således olika meningar mellan Kamrarne uppstått i fråga om det Utskott, till vars förberedande handläggning motionen bör hänskjutas, tillhör det jemlikt § 38 mom. 3 i Riksdagsordningen Konstitutions-Utskottet att derom besluta.

Den föreliggande motionen har, såsom redan blifvit antydt, till syfte att uti § 4 mom. 2 af Kongl. kungörelsen den 30 December 1863, angående kostnadsersättning till militäre, civile och ecklesiastike tjänstemän för en del resor inom tjänstgöringsdistrikten, den ändring må ega rum, att kostnadsersättning till konsistoriombud vid förrättningar, som angå ecklesiastika boställshemmans och lägenheters rätt, må utgå af presterskapets lönerogleringsfond och ej, på sätt nämnda författningsmoment föreskrifver, gäldas af kyrkornas medel eller, om tillgång dertill saknas, af församlingarne; och hemställer motionären, att Riksdagen ville för sin del besluta den sålunda föreslagna förändringen, sedan momentets deraf be- tingade lydelse blifvit af vederbörande Utskott formulerad.

För att nu till en början gifva svar på den frågan, huruvida motionen är af beskaffenhet att böra behandlas af ständigt eller tillfälligt Utskott, anser sig Konstitutions-Utskottet böra redogöra för det sätt, hvarpå den ifrågavarande kungörelsen af den 30 December 1863 tillkommit. Sedan vid riksdagen 1856—1858 af enskild motionär förslag blifvit väckt derom, att resekostnadsersättning skulle i vissa uppgifna fall medgifvas militäre tjänstemän, samt Rikets Ständer, med uttalande af den åsigt, att jemväl civile och ecklesiastike tjänstemän borde komma i åtnjutande af enahanda förmån, hänskjutit frågan till Stats-Utskottet, som behandlade densamma gemensamt med Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottet, beslöto Rikets Ständer i öfverensstämmelse med sammansatta Utskottets hemställan att, på sätt deras den 24 Oktober 1857 i ämnet aflättna skrifvelse utvisar, hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes efter ärendets fullständiga utredning till Rikets Ständer göra framställning, om och i hvilka fall ersättning borde tillkomma militäre, civile och ecklesiastike tjänstemän för resor i förrättningar inom deras tjänstgöringsdistrikt.

Efter att hafva infordrat utlåtande af vederbörande meddelade Kongl. Maj:t i skrifvelse till Rikets Ständer den 27 Mars 1863 utredning af ärendet jemte de allmänna grunder, hvarpå en blifvande författning i saken ansåges böra hvila, med förklaring tillika, att Kongl. Maj:t, förr än författning i ämnet utfärdades, ansett sig böra inhemta Rikets Ständers yttrande i afseende å den ersättning, som borde utgå af allmänna medel, i hvilket hänseende Kongl. Maj:t ville föreslå Rikets Ständer, att dessa kostnader finge utgå af anslaget till rese- och traktamentsersättning å den riksstatens hufvudtitel, hvars rätt och fördel kunde anses hafva varit beroende af den ifrågavarande rättegången, synen eller förrättningen. Denna nådiga framställning, som hänsköts till förberedande handläggning af Stats-Utskottet, besvarades af Rikets Ständer i skrifvelse den 30 November 1863, deri förklarades, det Rikets Ständer medgäfvde, att den ersättning, som uti ifrågavarande hänseende borde bestridas af allmänna medel, finge utgå af rese- och traktamentsanslaget å den riksstatens hufvudtitel, hvars fördel kunde anses hafva varit beroende af förrättningen, samt att Rikets Ständer för öfrigt

icke funnit något att anmärka vid de af Kongl. Maj:t föreslagna allmänna grunderna för en blifvande författning i ämnet; och uti inledningen till meranämnda, den 30 December 1863 utfärdade kungörelse förklaras också, att Kongl. Maj:t "med anledning af Rikets Ständers underdåniga framställningar" funnit godt meddela de i författningen intagna föreskrifter. Efter att i kungörelsen till en början lemnats allmänna bestämmelser rörande resekostnadsersättning af allmänna medel, heter det i § 3: "Omförmälda reseersättning bekostas dels af statsmedel vid alla de tillfällen, då förrättningen, utan att enskild person varit till densamma vållande och följaktligen bör ersättningen utgifva, för kronans räkning eller för bevakande af kronans rätt och fördel påkallas, och skall i sådant fall utbetalas af rese- och traktamentsanslaget å den riksstatens hufvudtitel, hvilkens rätt anses hafva varit af förrättningen beroende, dels ock af publika kassor och fonder samt allmänana verk och inrättningar, då förrättning för deras räkning ifrågakommer". I öfverensstämmelse härmed stadgas i § 4 mom. 1, att ersättning till militärperson för tillsyn vid nybyggnad eller reparation af karaktershus å militieboställen skall bekostas af militieboställskassan, samt vidare i mom. 2, på sätt här ofvan är anmärkt, att kostnadsersättning till konsistoriiombud vid förrättningar, som angå ecklesiastika boställshemmans och lägenheters rätt, skall gäldas af kyrkornas medel eller, om tillgång dertill saknas, af församlingarne.

Hvad nu blifvit anfördt i fråga om tillkomsten af 1863 års Kongl. kungörelse torde ådagalägga, att bestämmelserna i densamma äro af natur att bero på båda statsmakternas samverkan. Tages dessutom i betraktande, att kungörelsen innehåller föreskrifter angående användandet af hufvudsakligen allmänna medel för ett ändamål, hvartill Riksdagens samtycke erfordras, lärer deraf äfven böra följa, att den förevarande motionen icke berör ett ämne, som enligt här tillämpliga grundlagsstadganden och hittills följd praxis kan till utredning af ett tillfälligt Utskott öfverlemnas.

Under antagande således att motionen bör undergå förberedande behandling af ständigt Utskott, kan tvekan uppstå, om motionen i sådant afseende bör hänvisas till Stats-Utskottet eller Lag-Utskottet, enär med motionen afses ej mindre att ändring måtte vidtagas i en genom samverkan af Kongl. Maj:t och representationen tillkommen författning, än äfven att medel, tillhörande presterskapets lönerogleringsfond, måtte få användas till ett ändamål, som vid denna fonds bildande icke varit ifrågasatt.

För att tydliggöra beskaffenheten af denna fond samt söka utreda, huruvida de densamma tillhörande medel äro att anse såsom statsmedel eller ej, tillåter sig Utskottet att erinra om sättet för nämnda fonds tillkomst, dess ändamål och arten af de medel, af hvilka den bildats.

Sedan Rikets Ständer i skrifvelse den 6 Juli 1857 anhållit, att Kongl. Maj:t ville genom en komité låta utreda frågan angående ordnande af presterskapets

löneförmåner, dervid tillika angifvande de grunder, som enligt Rikets Ständers åsigt borde vid ett sådant arbete följas, samt Kongl. Maj:t i anledning deraf uti proposition den 4 November 1859 meddelat Rikets Ständer i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de angifna grunderna affattade bestämmelser att tjena en sammanträdande komité till ledning, godkände Rikets Ständer med några mindre väsentliga förändringar hvad Kongl. Maj:t sålunda föreslagit. På dessa grunder utarbetades derefter af en utaf Kongl. Maj:t tillsatt komité förslag till författning i ämnet, i hufvudsaklig öfverensstämmelse hvarmed Kongl. Maj:t den 11 Juli 1862 utfärdade förordning angående allmänt ordnande af presterskapets inkomster. I denna förordning omnämnes visserligen icke uttryckligen någon presterskapets löneregleringsfond, men deruti angifvas likväl tydligen de medel, hvilka, samlade till en fond, sedermera sålunda benämndes. Efter det i förordningens § 9 mom. 1 föreskrifvits, att afgifter, som af församling till dess presterskap utgöras, icke må användas till aflönande af annan församlings prest, ej heller inkomster, hvilka tillkomma presterskapet antingen till följd af bidrag utaf församlingen gemensamt eller ock af enskilda personers anslag och donationer, heter det nemligen i samma §, mom. 2: "De inkomster åter, som grunda sig på statsanslag i kontanta penningar, kronotionde och hemmansräntor eller på arrenden för de af kronan upplåtna stom-, annex- och mensalhemman och lägenheter, som icke äro bostadsboställen, må, i den ordning här nedan stadgas, i händelse af befogenhet, från en till annan församling öfverflyttas eller alldeles indragas, det senare dock endast i det fall, att de icke äro presterskapet för all framtid tillförsäkrade", samt i mom. 3: "Såvida för presterskapets aflöning icke vidare behöfliga medel af den beskaffenhet, hvarom i nästföregående moment förmäles, finnas en församling tilldelade, eller ock församling för sitt presterskaps anständiga bergning är i behof af understöd utaf dylika medel, eger nämnden sådant hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmäla, då Kongl. Maj:t efter vederbörandes hörande vill om medlens indragning eller öfverflyttande från en församling till annan eller ock rörande anvisande af nytt anslag yttrande meddela".

Efter det regleringen af presterskapets löner åtskilliga år fortgått, derunder en del löneinkomster blifvit afskilda från vissa presterliga beställningar i ändamål att öfverflyttas på andra svagare aflönade lägenheter, samt underdånig framställning hos Kongl. Maj:t blifvit gjord om åtgärders vidtagande, på det de för vederlagsspanmål inflyttande medel måtte göras fruktbarande, fann Kongl. Maj:t, — efter det Kammarkollegium och Statskontoret afgifvit förslag, huru med förvaltning af dylik spanmål, afkastning af hemman samt andra i § 9 mom. 2 af Kongl. förordningen den 11 Juli 1862 omförmälda lönetillgångar, som under pågående lönereglering för presterskapet i riket blifvit eller kunde blifva från vissa presterliga beställningar skilda, men icke indragna till statsverket, borde förfaras, intill dess nådigt beslut om deras framtida användande komme att meddelas —

skäligt i nådigt bref till bemälda embetsverk den 14 Februari 1868 förordna, bland annat, att i afseende å uppbörd och förvaltning af nyssnämnda medel skulle, intill dess Kongl. Maj:t om deras användande meddelade vidare beslut, sålunda förfaras, att medlen under särskildt konto, med benämning Presterskapets löne-regleringsmedel, af kronans uppbördsmän uppbures och redovisades till landtränteriet, som aflevererade dem i vanlig ordning till Statskontoret, hvilket borde, på sätt lämpligen ske kunde, göra medlen räntebärande; och skulle de derstädes, under benämning: *Presterskapets löne-regleringsfond*, för hvarje län särskildt bokförda, behandlas utan sammanblandning med statsmedel. Detta Kongl. Maj:ts förordnande meddelades derefter till vederbörandes kännedom genom ett af Kammarkollegium och Statskontoret den 10 Mars 1868 gemensamt utfärdadt cirkulär till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och konsistorierna i riket.

Af hvad nu blifvit anfördt anser Utskottet tydligen framgå, att de medel, hvilka ingå i den fond, som från och med år 1868 af Statskontoret förvaltas under benämning Presterskapets löne-regleringsfond — en förvaltning, som jemväl är föremål för granskning af Riksdagens revisorer — icke tillhöra särskilda församlingar, eller utgå från dessa församlingars bidrag, eller äro fästade vid desamma genom donation eller annorledes, utan måste anses såsom allmänna medel, hvilka tid efter annan blifvit anslagna till presterskapets aflöning. För denna sin åsigt finner Utskottet ett ytterligare stöd i den bestämda skilnad, som i åberopade § 9 af 1862 års Kongl. förordning göres mellan sådana medel, som tillhöra den församling, från hvilken de utgått, sådana, som äro af beskaffenhet att kunna till statsverket indragas, och sådana, som kunna öfverflyttas från en till en annan församling samt, utan att kunna till statsverket indragas, fortfarande skola användas till det med dem afsedda ändamål, presterskapets aflöning. Det är af detta sistnämnda slag af medel löne-regleringsfonden bildats.

Då således de medel, af hvilka, enligt den föreliggande motionens syfte, skulle utgå ersättning åt konsistoriombud vid förrättningar, som röra ecklesiastika boställshemmans och lägenheters rätt, äro att anse såsom allmänna medel, ställda under Statskontorets förvaltning och vård samt underkastade granskning af Riksdagens revisorer, och då härtill kommer, att 1862 års Kongl. förordning, hvilken innefattar stadganden, hvarpå löne-regleringsfondens bildande är grundadt, tillkommit genom Konungens och Rikets Ständers beslut, lärer häraf följa, att det ej må af Kongl. Maj:ts pröfning ensamt bero att af denna fonds tillgångar anordna någon utgift, som icke är förenlig med fondens lagbestämda ändamål; och vid nu angifna förhållanden synes hvad uti motionen föreslagits vara att närmast hänföra till de ämnen, som falla inom det i § 39 Riksdagsordningen Stats-Utskottet anvisade verksamhetsområde, hvilket Utskott, derest med afseende å frågans här ofvan antydda beskaffenhet och med särskild hänsyn till sättet för den ofta

nämnda fondens tillkomst så anses nödigt, är i tillfälle att, jemlikt § 47 i nämnda grundlag, till öfverläggning i ämnet med Lag-Utskottet sammanträda.

Af nu anförda skäl har Konstitutions-Utskottet funnit

ifrågavarande motion böra af Stats-Utskottet behandlas;
hvilket Konstitutions-Utskottet får för Riksdagen tillkännagifva.

Stockholm den 25 Februari 1881.

På Utskottets vägnar:

Magnus Hallenborg.